

HOCAM PROF. DR. MUHARREM ERGİN

Prof. Dr. M. Metin KARAÖRS¹

Kaynak: İstiklâl Gazetesi, http://www.istiklalgazetesi.com.tr/yeni_sayfa_207.htm

(18 Ocak 2008'de indirilmiştir.)

06 Ocak 1995 Türklük Bilimi ile ilgili birikiminin büyük bir kısmını kendisinden öğrendiğim aziz hocam Prof. Dr. Muharrem Ergin'in vefat tarihi. Bu tarihte ben Kazakistan Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesinde görevli idim.

1963 yılı Kasım ayında Kara Harp Okulu'ndan 21 Mayıs 1963 olayları sebebiyle ayrılıp girdiğimiz Üniversite sınavından sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne kayıt yaptırdığımda Prof. Dr. Muharrem Ergin'i tanımuştım. Kendisi İ.Ü.Edb.Fak.TDEB'ye kayıt yaptıran 21 Mayıs 1963 olaylarının mağduru biz beş eski Harbiyeli'ye “siz bu milletin fedakar, vatansever evlatlarıdır, başınıza istemediğiniz bir sıkıntı geldi. Bundan dolayı küsmeyiniz. Bu bölüm sizin seveceğiniz bir bölümdür, Türklük Bilimi bölümüdür, biz hocalarınız size daima yardımcı olacağız” bu bölümde sıkılmayacaksınız, sizleri biz anlıyoruz, sizlerin yanınızdayız” şeklindeki sözleriyle bize moral verdiğini hayatım boyunca hiç unutmadım. Birinci sınıfa geç kayıt yaptırmıştık. 1964 Şubatında baraj dersi olan Osmanlıca Türkçesi dersinin sınavının sonucunu koridorda başarılısın diye hocamın ağzından duymak beni dünyanın en mutlu insanı yapmıştı. Genç, dinamik, enerjik ve kararlı tavırları ve bizimle özel olarak ilgilenip eksik olan derslerimizi tamamlatmasıyla o zamanın bu genç doçenti, gönlüme taht kurmuş, beni, kendisinin hayranı ve daha sonra Türk Dili ve Edebiyatı uzmanı yaptı. 12 yıla yakın bir süre orta ve yüksek öğretimde edebiyat öğretmenliği, lise müdürlüğü, eğitim enstitüsü öğretmen ve idarecilik görevlerimden ve 12 Eylül 1980 fiili durumundan sonra yanına varıp “ben doktora yapmak istiyorum” diye isteğimi belirttiğimde“Metin,

---

¹ *Beykent Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Başkanı*

mezun olalı 12 yıl olmuş, şimdiye kadar neden gelmedin” diye sorduğunda “Hocam, orta öğretimde idarecilik yaparak istemediğim tavır ve davranışlara mani olmaya çalıştım” deyince gülümseyerek “senin doktora çalışmana danışman olurum, git bir yıl Rusça çalış, (Kuleli Askeri Lisesinde ve Harp Okulunda yabancı dilim Rusça idi) sınava gir öyle gel” sözleriyle yönlendirmesini, doktora tezi konusu olarak Nevayi’nin II. Divanı Nevadirü’ş Şebab’ı seçmem üzerine “-Metin, Nevayi üzerinde şimdiye kadar sadece Günay Alpay, Ali Nihat Tarlan Hoca ile çalışmaya cesaret edebildi, zordur, yapabilecek misin” demesini, cevaben “Hocam, yaparım” cevabımı, doktora çalışmam bitince “Kayseri’ye git orada Türkçe Bölümünde sana ihtiyaç var” demesini hiç unutmadım. Hocamın dediğini tuttum. Kayseri’ye 1986’da gittim. Orada Yar. Doç, Doç ve Prof. olarak 22 yıl çalıştım. Hocalar, öğrencilerinin kaderini de yönlendiriyorlar. Hocam Ergin’in şahsiyetim, karakterim ve bilimsel birikimimin üzerindeki etkisi çok büyük olduğundan “Türk Lehçelerinde Şekil ve Cümle Bilgisi” adlı kitabımı bu minnetin bir ifadesi olarak aziz ruhuna ithaf ettim.

Ergin Hocam, 1923’te Ahıska vilayetinin Ahılkelek kazasına bağlı Gögye köyünde Terekeme Türkleri’nin Kemaloğulları adlı bir aileye mensup Haydar Ergin ve Naime Hanım’ın oğlu olarak dünyaya geldi. Bu aile daha sonra Türkiye’ye göçmüş ve Muş vilayetinin Bulanık kazasına yerleşmiştir. Bulanık İlkokulu ve Muş Ortaokulu’ndan sonra Balıkesir Lisesi’ne parasız yatılı olarak okuyan Ergin, Reşit Rahmeti Arat, Ahmet Caferoğlu, Ali Nihat Tarlan, Mecdut Mansuroğlu, Ahmet Hamdi Tanpınar, Mehmet Kaplan, Janos Eckmann, Ahmet Ateş, İsmail Hikmet Ertaylan gibi, her biri Türkiye’nin Türkoloji Merkezi olmasına hizmet etmiş hocaların eğitiminde okuyup 1947 yılında mezun olduktan sonra 1950 yılında mezun olduğu kendi bölümüne asistan oldu. Bu bölümde 1954’te doktor, 1962’de doçent, (Eski Türk Dili Kürsüsü Başkanı), 1971’de Profesör (1986-1990’a kadar Bölüm Başkanı) olan Ergin hocam, Milletler Arası Türkoloji Kongeleri’nin Başkanlığını da yapmış Türk kültürüne hizmet eden çeşitli kuruluşlardan üstün hizmet madalyaları almıştır.

Ergin Hocam göz kamaştırıcı başarılı ve mutlu bir hayat geçirmiştir. Kendi deyimiyle “vazifesini yapan insanların huzuru”yla bu fani dünyadan ayrılmış 13 yıl oluyor. 1964

yılında vefat eden hocaların hocası büyük Türk bilgini, karşılaştırmalı Türk dili araştırmalarının Türkiye’de kurucusu Ord. Prof. Dr. Reşit Rahmeti ARAT’ı Türk uğmağına, ebedi aleme uğurlarken İstanbul Üniversitesi ana binasında yaptığı konuşmada ‘‘Türklük aleminin büyük direklerinden biri daha çöktü...’’ sözleri kendisinin ve bütün Türkçülerin duygularını ve Türklüğün ölmeyeceğini dile getiriyordu.

Dede Korkut Hikayeleri’nin karşılaştırmalı metni konusunda doktora, grameri ve sözlüğü konusunda doğentlik, Orhun Abideleri ve Azeri Türkçesi kitaplarıyla profesörlük takdim tezi hazırlayan Ergin Hocam, Türk dil bilgisinin ilk akademik nitelikte çalışması olan ve Türk Üniversitelerinde en çok okutulan Türk Dil Bilgisi ve Üniversiteler İçin Türk Dili adlı kitapları, Çaęatay Türkçesi sahasında yazılmış Şecere-i Terakime, Azeri Türkçesi sahasındaki Haydar Baba’ya Selam, Eski Anadolu Türkçesi sahasında yazılmış Kadı Burhaneddin Divanı’nın transkripsiyonlu metni gibi bilimsel eserlere, fikir ve kültür adamı kimliğini ortaya koyan Türkiye’nin Bugünkü Meseleleri, Sovyet Emperyalizmi, Balkanlar ve Türkiye, Türkiye’yi Bu Güne Getiren Tarihi Seyir adlı eserlere, çeşitli gazete ve dergilerde yayınlanmış Milliyetçiler Korkmayınız, Birleşiniz başlıklı yorumlara sahiptir.

Ergin hocamın yazdığı Türk Dil Bilgisi kitabı akademik seviyede yazılmış bir kitaptı. Zannedersem bu kitabı hocası Arat ile birçok konularda fikir alış verişinde bulunarak yazmıştı. Otuz yıllık üniversite hocalığımda öğrencilerime bu kitabın rehberliğinde Türk dilinin gramerini anlatmaktan büyük bir haz duydum.

Hocam Muharrem Ergin benim için kişiliği, davranışları, hayat tarzı, üslubu, Türkoloji bilgisi ve kavgalarıyla örnek bir insan olmaya devam ediyor. Edebiyatta belirli sanat ve üslup anlayışlarının oluşturduğu gruplar, okullar vardır ya. Ergin Hoca da bir okuldur. Bu okula Türklük Bilinci Okulu denmelidir. Ergin, Türklük Bilinci Okulunun en ulu rehberlerindedir. Bugün Türkiyede Türk dili ve Türklük üzerinde çalışan bilim adamları Ergin pınarından doya doya içmektedirler. Öğrencisi olmakla gururlandığını her fırsatta dile getiren Prof. Dr. Osman Fikri SERTKAYA, Ergin’in bir özelliğinin de Türkçeyi çok

iyi konuşması olduğunu söylemekte çok halklıdır. Hatiplik ve üslup sahibi olmak Ergin'in en büyük vasıflarındandır.

ERGİN, Türk Milli Kültürü ve Dünya Görüşü Üzerine[1] yaptığı yorumlarda Türk milletinin seçkin, güzide bir aydını olarak Türkiye'yi, Türk milletini ayakta tutan beş kudretten, güçten, kuvvetten birincisinin askeri güç, "Bütün Türk tarihinde, Türk Ordusu'nun en kuvvetli vurucu güce sahip olduğu devre günümüzdeki devredir.", ikincisinin siyasi ve idari kudret, üçüncüsünün iktisadi güç, dördüncüsünün jeo-politik güç, beşinci gücün ise sosyal ve kültürel kuvvet olduğunu dile getiriyordu. Türkiye'nin 1. Beka, 2. siyasi huzur, 3. iktisadi kalkınma, 4. aklın ve ilmin hakimiyeti 5. milli eğitim olmak üzere belli başlı beş ana davası, halledilmesi gereken meselesi olduğunu belirtiyordu.

Ergin hocam, Türk kültürüne hayrandı, Türk ülküsüne en çok gönül verenlerdendi. Farklı kültürlerin doğuşunu insanoğlunun maddi, ruhi ve sosyal ihtiyaçlarını farklı farklı karşılamasına bağlamış, kültürü "bir milletin fertlerini, kardeşlik bağları içinde birbirine bağlayan sosyal akrabalık bağlarının ahenkli bir bütünüdür. Bu sosyal akrabalık bağları dil, din, örf ve adetleri dünya görüşü sanat ve tarihtir" diye tanımlamıştır. Kültürün vasıflarını, milli olma, orijinal olma, tabii ve canlı olma, devamlı olma, nesilden nesile intikal etme, maddi ve manevi olma, gelişme, ahenk ve bütünlük içinde olma, bazı değerlerle başka kültürlerle akrabalık ve benzerlik içinde olma, medeniyetten ayrı bir konumda olma, şeklinde belirttikten sonra; dünya üzerindeki kültürlerin 1. yetiştirdiği insan tipi, 2. ortaya koyduğu toplum şekli, 3. başka kültürlerle karşı tavrı, 4. kendisini koruma ve kollama gücü bakımından birbirleriyle karşılaştırabileceğini belirtmiştir. Bu karşılaştırma sonucunda Türk kültürünün dünyanın en özgün ve üstün kültürlerinden birisi olduğuna hayranlığını belirterek dikkatimizi çekmiştir.

Türkçede Millet Felsefesi başlıklı yorumları ile Türk milletinin düşünüş tarzı, hayat görüşü ve özelliklerinin Türk Dili'ne aksettği dile getirmektedir. "İyelik sisteminin Türkçede çok kuvvetli olması, mülkiyeti reddeden sistemlerin Türk milleti tarafından kabul edilmeyeceğinin en büyük delilidir" mealindeki yorumları bunlardan biridir.

Ergin Hocam bir irade timsaliydi, kararlılık sembolüydü, lider ruhluymdu. 1944 yılındaki Mehmet Akif’i anma töreni için şunları söylüyordu[2]: “Muhteşem ihtifal yine geç saatlere kadar sürdü. O ihtifalde bütün Türk vatanına bugün söylediğim gibi kimsenin Akif’le Milletimiz arasına giremeyeceğini haykırdım ve biz yaşadığımız müddetçe bu topraklar üzerinde İstiklal Marş’ından başka bir milli marş olamayacaktır dedim.

Biraz sonra karanlık çöktü. Programımız üniversite gençliği olarak belli idi, emniyet makamlarıyla devamlı temas halinde idik ve ihtifalden sonra toplu olarak hiç değılse büyük bir grup olarak Akif’in Edirnekapı’daki mezarında saygı duruşu yapmaya gidecektik. Fakat karanlık çöktüğü için harp içinde olduğumuz için, ışıklar da söndürüldüğü için ve tabii hepsinin üstünde sıkıyönetim olduğu için emniyet makamları “gidemezsiniz” dediler. Biz o günkü gençlik olarak sevgili arkadaşlarımız “gideceğiz” dedik ve “gittik”.

İşte bu “gittik” ruhudur Türkiye’yi 50 senedir yaşatan. Bunu asla aklınızdan çıkarmayın “gittik” sözüdür. Biz gideceğiz dedik ve dayandık. Onun üzerine çok sevgili emniyet mensupları “peki” dediler. Emniyetin gözetiminde konvoy halinde gidip Akif’in mezarında halkalandık.”

Türkiye’nin Bugünkü Meseleleri kitabında “Türkiye’yi Varlık Davası İle Karşı Karşıya Getiren Sebepler’i sayarken tarihi zaaflarımızı yalnız kavim olma, iyilikler adası olma, çok yayılma, iç mücadele, yerleşme güçlüğü, çoğalmama, medeniyete ayak uyduramama gibi sebeplere bağlaması, Türk milletinin bugünkü durumunu göz önüne aldığımızda, ne kadar uzak ve isabetli görüşlü olduğunu anlatmaya yeter.

Türklük gurur ve şuuruna sahip olmak isteyen her Türkün aziz hocam Muharrem ERGİN’i okuması ve hazmetmesi gereklidir.

Aziz Hocam, bizlere sunduğun pınardan kana kana içiyoruz. Akif için bir konuşmada “Allah Türk Milletini senden ayırmasın” diye dua etmiştin. Biz de dua ediyoruz. Allah bizi sizin gibi hocaların rehberliğinden ayırmaz İnşaallah...

[1] Ergin, Muharrem; Türk Milli Kültürü ve Dünya Görüşü, Kubbealtı Akademi Mecmuası, Yıl 14, Ekim 1985, S: 4, s. 27-50

[2] 1986 yılı Aydınlar Ocağı'nın Akif'i Anlatıyorlar söyleşisi'nden (Yeniçağ gazetesi Kitap eki, 23. Aralık 2006, s.9.)